

HANDLEIDING MODERATOREN

FILMAVONTUREN!

GROEP 1-2

INLEIDING

In dit zaalprogramma gaan de jonge leerlingen kijken naar een compilatie van **korte films** waarbij ze kennismaken met de bioscoop, de schoonheid van film en de kracht van beeldtaal.

Leerlingen gaan op avontuur in film en maken kennis met allerlei verschillende films door goed te **kijken** en te **luisteren** met behulp van opdrachten voor, na of tussen het filmkijken door.

Dit programma is ontwikkeld door Netwerk Filmeducatie, Eye Filmmuseum, Cinekid, IFFR, IDFA en NFF.

Informatie voor de moderator

Deze handleiding is bedoeld als ondersteuning bij het modereren van het zaalprogramma in filmtheater of bioscoop. Je kunt de bijbehorende kant-en-klare PowerPoint-presentatie gebruiken, of er een eigen versie van maken.

De vertoning van de slides kan als *ppt* of als *pdf* (via een laptop).

Doelen van dit zaalprogramma

- De leerling beleeft de verschillende manieren waarop films worden vertoond.
- De leerling maakt kennis met verschillende soorten films en filmmakers.
- De leerling ervaart gevoelens, gedachten en fantasieën bij het kijken van een film en verwoordt wat hij ziet.
- De leerling vertelt wat er op het gebied van de vormgeving wordt waargenomen.
- De leerling omschrijft op informele wijze filmische technieken en middelen (o.a. animatie, camera en geluid, kleur).
- De leerling vertelt in eenvoudige woorden wat hij van de film vindt.
- De leerling experimenteert onder begeleiding en aan de hand van voorbeelden met eenvoudige vormgeving (bv. stop-motion, schaduw-spel, close up, geluid en muziek, kostuum, decor en props).

Films in dit programma

1. [Waar is Ko?](#) (Jorn Leeuwerink, 7 min, animatie)
2. [Rosalie et son phonographe](#) (Romeo Bosetti, 4 min, stille film)
3. [Trampoline](#) (Maarten Koopman, 2 min, animatie)
4. [Meneer papier gaat uit wandelen](#) (Steven de Beul en Ben Tesseur, 8 min, animatie)
5. [Primary Expansion](#) (Johan Rijpma, 1 min, animatie)
6. [Cake day](#) (Jeroen Koelewijn, 3 min, animatie)

Totale duur films: 25 min

Totale duur programma: ca. 50 min

In deze handleiding wordt bij elke film een korte samenvatting gegeven. Deze schuingedrukte tekst is ter informatie voor de moderator en hoeft niet voorgelezen te worden

TIPS VAN COLLEGA'S

We verzamelden de beste voorbereidings- en gesprekstips van theaters uit het hele land voor je, om een zo soepel en betekenisvol filmbezoek te organiseren voor scholen.

PRAKTISCHE TIPS

Maak een draaiboek

Mail vooraf altijd de afspraken of een draaiboek naar de school. Denk aan dag, datum, tijd, zaal, maar ook; welke film gaan ze kijken? Is er een randprogramma? Hoe lang duurt het? Is er lesmateriaal of een les die ze ter voorbereiding moeten doen? Dit overzicht kunnen ze makkelijk doorsturen aan collega's.

Denk aan extra's

Bedenk of er extra benodigdheden moeten komen, zoals microfoons, stoelverhogers voor kleuters, rolstoelplekken of een spot op de moderator.

Test techniek

Test samen met je collega van filmtechniek niet alleen de films maar ook het switchen tussen films en slides (al dan niet tussen filmprojector en laptop).

Wat spreek je af met leraren?

(vooraf per mail of voor aanvang op locatie doorlopen)

- Geef leraren **een duidelijke rol** mee: ga verspreid zitten in de zaal, help orde houden en doe vooral mee bij vragen en opdrachten!
- Maak vooraf met de leraar afspraken over **jassen/tassen** en over **toiletbezoek** tijdens de voorstelling. Het is vaak handig jassen/tassen onder de eigen stoel op te bergen.
- **Controleer** samen met een leraar de **zaal** zodra deze leeg is. Is het netjes en vooral: zijn er telefoons, sleutels of handschoenen blijven liggen?
- Vraag achteraf naar de eerste indruk van leraren (en leerlingen): vonden ze het leuk? Een paar dagen later kun je ook een kort (!) vragenlijstje sturen voor **feedback**.

“Een leraar kent de pappenheimers in de klas, dus het is enorm fijn als ze zich tactisch opstellen in de filmzaal”

Wat spreek je af met leerlingen?

De regels op school, in het klaslokaal, zijn een handig uitgangspunt

- **Als je iets wilt vragen of zeggen, steek je je vinger op**
- **Jassen/tassen: zie afspraak met leraar**
- **Toiletbezoek: zie afspraak met leraar**
- **Telefoons uit / stil / weggestopt**
- **Niet eten/drinken**
- **Geen voeten op de stoel en laat de zaal schoon achter.**

“Herkenbaar: de eeuwige vraag of er geen popcorn gegeten mag worden...”

GESPREKSTIPS

Manage verwachtingen

Vertel waarom ze hier zijn en hoe het programma eruit ziet. Bij jonge leerlingen is het soms goed aan te kondigen dat het licht gedimd gaat worden. Oudere leerlingen willen vaak graag weten hoelang de films duren.

Zorg dat je publiek hoorbaar is

Herhaal wat in de zaal gezegd wordt, vat samen, of gebruik een publieksmicrofoon om iets hoorbaar te maken voor de rest van het publiek. Het allerbeste werkt een zogenaamde Catchbox: een schuimrubberen 'dubbelsteenmicrofoon' die leerlingen rond kunnen gooien.

Vraag door

Waarom vind je dat?

Wissel vraagtypes af

Wissel vragen aan de hele zaal (*hand omhoog als..*) af met individuele vragen (*wie kan wat zeggen over..?*). Zo blijven leerlingen betrokken.

Geef gespreid de beurt

Geef niet alleen de voorste rij of de fanatiekste leerlingen de beurt. Speur ook de achterste rijen af, of geef de beurt aan leerlingen die hun hand niet zo hoog opsteken. Een beurt geven aan een niet-oplettende leerling is natuurlijk ook een beproefde techniek in het onderwijs.

Anticipeer

Luister echt naar wat leerlingen te zeggen hebben en reageer daarop.

“Enthousiasme is aanstekelijk, dat moet je als moderator dus uitstralen. Ook leraren die zelf actief meedoen in de zaal zijn top, dat waarderen leerlingen.”

Pas je taalgebruik aan

De woordenschat van leerlingen uit groep 1-2 is natuurlijk nog niet zo groot als die van volwassenen. Houd daar rekening mee en zorg dat je geen onnodig ingewikkelde woorden gebruikt.

Activeer de kijkhouding

Door een gerichte kijkopdracht mee te geven activeer je leerlingen.

Stimuleer beweging

Hebben leerlingen moeite met stil zitten? Ook in de zaal kun je actief zijn. Denk bv aan een quiz met staan-zitten of hand omhoog-omlaag. Of doe een klassikale stretchoefening van lichaamsdelen als een soort bioscoopyoga (oren om de film te horen, benen om te laten bungelen, rits je mond dicht, help je ogen open sperren).

In deze handleiding lees je dat leerlingen door te klappen kunnen aangeven of ze de film super leuk of een beetje leuk vonden. Als je een beweeglijke groep kleuters hebt is het altijd fijn als ze na elke film even kunnen ontladen. Het is optioneel, dus kijk of je het in wilt zetten.

Sluit het programma af

De afsluiting van het zaalprogramma is – net als een les op school afronden - belangrijk. Herhaal bijvoorbeeld nog even het leerdoel; waarom waren ze hier ook alweer? En bedank voor de aandacht en inbreng van leerlingen.

INTRODUCTIE (10 minuten)

Spreek de leerlingen voor ze de zaal ingaan alvast toe:

- **Welkom in <naam theater>, Ik ben <naam>**
We gaan zo meteen een hele mooie zaal binnen, waar jullie op een stoel mogen gaan zitten. Kies zelf een plek uit waar je wilt gaan zitten, maar let op! Als de muziek stopt, moet je op een stoel zitten!

Speel muziek af totdat alle leerlingen zitten

- **kennismaken met de filmzaal**
Bespreek de volgende vragen met de leerlingen:
 - § Waarom lopen de stoelen omhoog?
 - § Waar zie je de film?
 - § Waar komt de film vandaan?
 - § Waarom gaan de lichten uit in de bioscoop?
 1. Wij gaan straks heel goed kijken met onze ogen naar een film. Waar zitten je ogen? Wijs ze maar aan!
 2. Ook gaan we heel goed luisteren met onze oren: Waar zitten je oren? Wijs ze maar aan!
 3. We ritsen onze monden dicht tijdens het kijken naar de film: Doe maar!
 4. En laten onze benen lekker bungelen: Oefen maar even!

Zometeen gaan de lichten uit* en gaan wij ook kijken naar films, we gaan er wel zeven kijken! Het zijn een heleboel films, die allemaal net een beetje anders zijn. Let tijdens het kijken maar goed of je de verschillen ziet!

*voor kleuters is een donkere zaal heel spannend. Daarom raden we aan om het zaallicht te dempen, maar niet uit te doen tijdens het kijken van de films.

WAAR IS KO? | 10 minuten

Informatie voor de moderator: *Cas krijgt een konijn cadeau op zijn verjaardag. Maar de volgende dag is Ko uit zijn hok verdwenen. En tja, wat doe je dan? Dan ga je 'm achterna! Bij zijn zoektocht ontmoet hij Mol, en vindt hij elke keer als hij bovengronds komt een nieuwe verrassing. Zou hij zijn nieuwe vriendje weer vinden?*

Voorafgaand aan de film:

Laat de slide met een plaatje van het boek 'Waar is Ko?' zien.

Wie kent het boek 'Waar is Ko?'

Vertel kort: dit verhaal gaat over een jongetje dat zijn konijn zoekt! Wij gaan een film kijken met hetzelfde verhaal als dit boek. Zullen we eens gaan kijken hoe dat eruit ziet?

Start de film!

Na de film:

Bespreek met de leerlingen de volgende vragen:

- Wat vonden jullie van de film? Klap hard als je het een leuke film vond, maar zacht als je de film niet zo leuk vond.
- Wat vond je het leukste stukje en waarom?
- Wat is het verschil tussen plaatjes in het boek en plaatjes in de film?
 - *De plaatjes in een film bewegen, de dieren en mensen kunnen bewegen en ze kunnen praten. Dit is niet mogelijk in een boek.*

ROSALIE ET SON PHONOGRAPHE? | 10 minuten

Informatie voor de moderator: *Komische korte film over Rosalie en haar nieuwe phonograaf. Wanneer ze een plaatje opzet maakt de phonograaf muziek én raakt alles en iedereen (inclusief de meubels in de kamer) in de ban van de muziek en komt in beweging. Deze nieuwe rage zet zich voort in elke kamer waar ze komt en verspreidt zich razendsnel.*

Voorafgaand aan de film:

We gaan nu een film kijken die 108 jaar oud is. Dat is heel oud. Kennen jullie iets anders dat ook zo oud is?

Vraag: Hoe denken de leerlingen dat zo'n oude film eruitziet?

Laten we gaan kijken of dat klopt!

Start de film!

Na de film:

Bespreek de volgende vragen:

- Wat vonden jullie van de film? Klap hard als je het een leuke film vond, maar zacht als je de film niet zo leuk vond.
- Begrepen jullie de film, ondanks dat er niet werd gepraat?

Vertel: Het is best knap dat we begrepen waar de film over ging, want de acteurs hoorden we niet. Er was namelijk toen nog geen geluid in de film! De acteurs moeten alles dus duidelijk maken door heel goed en groot/overdreven te acteren. Weet iemand wat acteren is?

Antwoord: *Iemand is niet zichzelf maar speelt een rol, iemand is niet verdrietig maar doet alsof hij/zij verdrietig is.*

Opdracht

Zullen we eens kijken of wij ook kunnen acteren zonder te praten?

Ga allemaal staan, we zijn nu allemaal acteurs!

Stel, je krijgt een cadeautje waar je ontzettend blij mee bent.
Hoe kan je dat laten zien zonder te praten? Laat maar zien!

Helaas wordt het cadeautje nu afgepakt.
Dus je bent nu super boos! Laat dat eens zien.

En dan komt er opeens een enge spin uit het cadeau en schrik je!
Hoe zou je dat kunnen acteren?

Wow, jullie kunnen allemaal in een oude film spelen!

TRAMPOLINE | 5 minuten

Informatie voor de moderator: *Binnen het kader van het bioscoopscherm wordt een trampoline gespannen, waarop mens en dier zich vermaken. Vanonder het trampolinescherm bekijken wij geamuseerd hun capriolen, totdat het geheel een onverwachte wending neemt.*

Voorafgaand aan de film

In het vorige filmpje hoorden we heel weinig geluid, maar in het filmpje dat we nu gaan kijken moet je heel goed luisteren! Want naar deze film kijk je niet alleen met ogen, maar luister je ook met je oren! Ik wil dat jullie allemaal nu heel even aan je oren trekken, zodat ze extra goed openstaan. Ja, gelukt? Dan kunnen we gaan kijken.

Start de film!

Na de film

Bespreek de volgende vragen na:

- Wat vond je van de film?
Klap hard als je het een leuke film vond, maar zacht als je de film niet zo leuk vond.
- Hoe wist je welk dier er sprong?
- Zou het leuker zijn geweest als je wel de hele dieren had gezien?

Optionele opdracht

Hoe zou jij springen op de trampoline?

Hoe springen jullie op een trampoline en welk geluid maak je dan?
Doe allemaal maar even voor!

MENEER PAPIER GAAT UIT WANDELEN & PRIMARY EXPANSION | 10 minuten

Informatie voor de moderator:

Meneer papier gaat uit wandelen: Het is een mooie dag. Meneer Papier gaat uit wandelen. Uit een paar oude kranten knipt hij wat hij nodig heeft. Een hoed tegen de zon, en een hond tegen de eenzaamheid. Het wordt een fijne dag!

Primary expansion: Stippen in primaire kleuren expanderen zich tot fijne structuren als reactie op een toenemende druk. Wanneer verschillende primaire kleuren overlappen ontstaan er nieuwe kleuren die zich door deze overlapping op een nieuwe manier uitzetten. Het proces blijft rijke en complexe structuren produceren vanuit het mengen van kleuren en de kleine imperfecties die hiermee samen vallen, totdat de druk te hoog wordt.

Voorafgaand aan de film:

We hebben films gezien met mensen erin of die getekend waren, maar wist je dat je films overal van kan maken? Van papier, klei of.. we gaan twee filmpjes kijken achter elkaar, laten we eens kijken waar deze films van zijn gemaakt!

Start de film meneer papier gaat uit wandelen

Na de film:

- Wat gebeurde er in de film?
- Van wat was de meneer, de dieren, de bomen en het huis in de film gemaakt?

Laten we nu gaan kijken naar een ander filmpje, die van iets anders is gemaakt.
Kun jij het ontdekken?

Start de film Primary Expansion

Na de film:

Bespreek de vragen:

- Konden jullie ontdekken waar deze film van gemaakt is?
(Een ballon die opblaast en ontploft)

CAKE DAY | 5 minuten

Informatie voor de moderator: *Een vrolijk gekleurd winkeltje in een grauwe stad trekt allerlei mensen aan – maar ook dieren. De eigenaresse van de zaak is een zeer perfectionistisch type en heeft zojuist een eenhoorntaart tot in de puntjes afgemaakt. Meneer de Vlieg vindt de taart er ook nogal aantrekkelijk uit zien, waarop een gevecht tussen beiden uitbreekt.*

Voorafgaand aan de film:

We hebben gezien dat film gemaakt wordt met beelden die bewegen, geluiden en muziek, met verschillende materialen, oud en nieuw kunnen zijn....maar ook dat film kijken heel erg leuk is. Het allerbelangrijkste is dat je kunt genieten van de film, daarom sluiten we af met een film waar je vast en zeker om moet lachen. Veel plezier!

Start de film Cake day!

Na de film:

Bespreek de vragen:

- Vond je de film leuk?
Klap hard als je het een leuke film vond, maar zacht als je de film niet zo leuk vond.
- Wat vond je het leukst? Of wat vond je het minst leuk?

AFRONDEN (5 minuten)

We hebben nu heel veel verschillende films gezien! Een film over een verdwenen konijn, een oude film, een film met veel geluid, een film van materialen en een grappig filmpje.

- Welk filmpje vond je het leukst om te zien?
- Wat ga je thuis vertellen over je bezoek?

Ik hoop dat jullie onthouden dat film heel verschillend kan zijn!

Dank jullie wel voor jullie aandacht.

Colofon

Netwerk Filmeducatie (2022)

De educatieprogramma's in de Korte Film Poule zijn tot stand gekomen in samenwerking met: [Eye filmmuseum](#), [Cinekid](#), [NFF](#) (Nederlands Filmfestival), [IFFR](#) (International Film Festival Rotterdam) en [IDFA](#) (International Documentary Festival Amsterdam).

Vragen of opmerkingen? netwerkfilmeducatie@eyefilm.nl